

KĄT (653) *sb m*

sg *N* kąt (63). \diamond *G* kąta (81). \diamond *D* kątowni (15). \diamond *A* kąt (51). \diamond *N a.* *A* kąt (1). \diamond *I* kątem (5); -em (1), -(e)m(4). \diamond *L* kącie (114). \diamond *pl N* kąty (62). \diamond *G* kątów (46);-ów (16), -(o)w (30). \diamond *D* kątom (16). \diamond *A* kąty (99), kąta *BudBib* (2). \diamond *I* kąty (12), kątami (4); -y *RielKron*, *KochPhaen*; -y:-ami *GrzepGeom* (10 : 4). \diamond *L* kąciéch (66), kątach (9), kątach (2); -ach *SkarJedn*, *SkarŻyw* (3), *StryjKron*; -och *GrzegŚm*; -éch :-ach :-och *OrzRozm* (1 : - : 1), *Mącz* (5 : 4 : -); ~ -éch (8), -(e)ch (58); ~ -ach (8), -äch (1); -ach : -äch *SkarŻyw* (2 : 1). \diamond *V* kąty (1). \diamond *du I (cum nm)* kątom (4) *MiechGlab* 69, *GrzepGeom* E3v [2 r.], E4.

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *geom, Przestrzeń zawarta między dwiema przecinającymi się półprostymi; angulus Mymer¹, Mącz, Calep, Cn (258) : Angulus. Winckel. kąt. Mymer¹ 30; Ieft to miałtho na trzy grani dwiema kątoma nad morzem, á trzecim ku polu leży MiechGlab 69; Mącz 10a, 259b, 270b, 334d, 405a, 453a, 463c; y dowodźi tego tym/ Iż do którego kolwiek kąta w Cynku oká przyłożyłz/ hnet wżyszek Cynek w oku łwym rázem małz OrzQuin H3v, Iv; iż kąt który ze wnątrz leży między Lineámi e. g. y g. b. ieft równy kątowi który we wnątrz náprzeciwo iemu ieft GrzepGeom E2v; Iż kiedy będą kliny z ienylkimi kątami/ tedy tych klinów łrony/ które łą około ienylkich kątów/ będą mieć iednąká proporcją GrzepGeom N3, C2v, C3 [2 r.], C3v, C4 [2 r.], D2 (116); KochPhaen 8; Calep 70a, [882]a.*

kąt czego (41): Póty ieft o kąciéch Figur tych/ co ná równiéy bywáią z prostych Liniy. GrzepGeom Fv, E3v [2 r.], E4 [9 r.], E4v [7 r.], F, Fv (32). Cf »kąt klina«.

W charakterystycznych połączeniach: kąt figury (13), jenylki (12), każdy (2), mniejszy (3), naprzeciw sobie leżący, (nie)równy ([czemu]) (71), spolny, szerszy, wielki (większy) (3); o [ilu] kątach (7); kąt ([ile] kątów) mieć (ma qcy) (50), odjąć, (u)czynić (17).

Wyrażenie: »kąt klina, z klina, klinowy« [szyk 7 : 4] (9 : 1 : 1): Iáko tedy kąty Figury théy co ieft ná cztery węgły/ dwiemá kątami prostymi przenoľzą kąty théy Figury/ która ieft przed nią: to ieft/ Klinowé kąty. GrzepGeom E4; Ty kąty które łye ták do pośrzodku zbieżą/ łą równé czterem prostym/ á każdy z nich ieft kątem Kliná: á káždégo Kliná trzy kąty/ łą równé dwiemá prostym. GrzepGeom F, Ev [2 r.], E3v [2 r.], E4, F [2 rv], N4v.

Zestawienia: »kąt kończaty« = kąt ostry [szyk 2 : 1] (3): Kończaty kąt ieft/ mnieľzy niż prosty GrzepGeom C3v, C3, Dv.

*»kąt nieprosty« = kąt ostry lub rozwarty [szyk 4 : 3] (7): Trzeci [kwadrat] ieft/ co ij zową po Grécku *Rombos*, który ma wżytki łrony równé/ ále kąty ma nie profté. GrzepGeom D2, D2, F4 [4 r.], K2.*

*»kąt (jest) prosty« = kąt, który ma 90° [szyk 49 : 16] (65): Kiedy *Linea* profta ná drugą proftą przyydzie/ obádwá kąty równé czyniáć/ ták iż tylki będzie ná iednéy łronie iáko ná drugiéy: tedy ty dwa kąty łą profté. GrzepGeom C3; ábowiem iáko kolwiek *Linea* profta ná proftéy łtanie/ vczyni dwa kąty/ álbó profté/ álbó dwiemá proftemá równé. GrzepGeom C3v, C3 [3 r.], C3v, C4, D, Dv [2 r.] (65).*

»kąt tępy« = kąt rozwarty (2): Drugi [klin] ieft/ co ma kąt ieden tępy: ábowiem drugiégo tępégo nigdy mieć nie może. GrzepGeom Dv, C3.

Szeregi: »od kąta do kąta« (4): iáko wielki ieft *Diametr*, to ieft *Linea*, która wżytek Kwádrat od kąta do kąta ná dwie równé części dzieli. *GrzepGeom* F3, G4v [2 r.], Hv.

»rog albo ką« (3): Hexagonus, Co yeft o fześcy rogách álbo kąciech. *Mącz* 155d, 334d, 384a.

W przen (2) : Wiedz że Polfká tákowym klinem łtoi/ á odchylili lye oná z tego klinu od kąta ktorego/ vpádnie pewnie *OrzRozm* Ev.

Szereg: »ką« albo »węgieł« (1): cóżkolwiek álbo któryżkolwiek ką« albo »węgieł«/ z tego Cynká wzgóřę wzniesiónégo wymiełz/ wżytká Koroná Polfka nátychmiał vpádnie. *OrzQuin* I2v.

a. *Figura geometryczna, trójką« (o szyku wojskowym) [czego] (1) :*

Szereg: »klin albo ką« (1): Cuneus per translationem, Klin álbo ką« wżikowánego woyská/ Podługowáto á kończáto yákoby klin. *Mącz* 72b.

2. *Miejsce, w którym prostopadle zbiegają się dwie ściany lub dwie części ogrodzenia, obrzeżenia (33) :*

a. *Węgieł budynku, róg domu, narożnik ulicy; versura Mącz, Cn; cuneus Mącz; ancon, angulus concurrentium parietum, flexus murorum a. parietum Cn (12) :* *RejPs* 174; obaczám niemądrego młodzieńcá/ ktory idzie po vlicách przy kącie [*iuxta angulum*]/ y blisko drogi domu onego łthąpa w ciemności *Leop Prov* 7/8, *Prov* 7/12; *Mącz* 72b, 486c; *RejPos* 250v [2 r.].

ką« czego (1): możefzli ty nadobnie á gładce roždźierać podwáliny álbo grunthy cháłupy twej/ yzali lye thám niemulżá wżytki kąty domu twego rázem łmáć/ pukáć/ y pádác? *OrzRozm* B3v.

W charakterystycznych połączeniach: *ką« domu, kościelny (3); spojenie kąta (2), złączenie; po kąpiech.*

Zwroty: »ką« rozmierzyć« (1): On cżterzy kąty rozmierzył/ A ná nich orły połádził: W miechoch k nim dzieci przywiązał/ Po mulárkíey im kielni dał *BierEz* G2.

»ką« stawić« (1): Cuneo, Ką« á węgieł łtawię. *Mącz* 72b.

Wyrażenia: »ką« czelny« (1): Kámięń od rzemiełników niedbálych wzgardzony Ná ką« czelny ieft włożony. *KochPs* 178.

»wszytkie kąty« (1): y pobudowál łobie Oltharze po wżytkiech kąciech [*in omni angulo*] w Ieruzálem. *BibRadz* 2.Par 28/24.

»ką« a »węgieł« (1): *Mącz* 72b cf »ką« stawić«.

b. *Wewnątrz jakiegoś pomieszczenia: róg, przestrzeń zawarta między dwiema ścianami (14) :* *BielKron* 260v; A w iednym kącie gorzály dwie łwiecy wielkie *HistRzym* 52v, 52v; Przy kącie pyłżne łóże *CiekPotr* 31.

W charakterystycznych połączeniach: *do kąta (4), w ką« , przy kącie, w kącie (2); w ką« wejźrzeć.*

Zwrot: »biegáć ką« od kąta« = *miotáć się (1)*: Biega iáko pádáleć/ ką« od kąta Páni *ZbylPrzyg* A4.

Szereg: »od kąta do kąta« = *angulatim Mącz (4)*: *RejWiz* 16v; *Mącz* 10a; Zwycięży leniłtwo/ bo łkacze iáko záiąć od kąta do kąta/ a iuż nigdy cícho nie połtoi. *RejZwierc* [78²]v; *NiemObr* 22.

c. *Skraj, brzeg, miejsce narożne (3) :* *KochSz* Cv; Tę wyłpę rzeki opafály z boku/ Morze iá kończy práwie iákby w kroku. W tym kącie GŁOWA/ w drugim záłáđżoná LATERNIA oná. *KlonFlis* Hv.

Zwrot: »w kącie siedzieć« (1): Włzákoż odchodząc łzáchy poznáczyli [...]. Naprzod Kroł czarny (ábby káždy wiedzyál) Rochu łie trzy ma/ ktory w kącie siedziál. *KochSz* Cv.

d. Ostre załamanie. wklęsłość; cornus Mącz (4) : CZemu żołądek ięft okrągły (-) Bowiem gdyby miał kąti zawłze by łie tam nieczo pokarmu załtanowiało *GlabGad E6v*; AEstuarium, concavitas aliqua. Kąty o które łie wiatry y nawałności odtrącayą. *Mącz 5b, 9d, 65d*.

3. Miejsce (wewnątrz budynku lub w przestrzeni otwartej) odległe, nie centralne, mniej widoczne i trudniej dostępne, zwykle uznawane za gorsze, późniejsze (często z zatarciem konkretności znaczenia a uwypukleniem znaczenia wyrazów określających); pars Mącz, Modrz; angulus Vulg; latebra Mącz (302) : *BierEz M3v*; A pewni to łpiegowie na winnego oczy Bo ie każdy po kąciech albo w ziemię tłoczy *RejJóz E2, C7v*; poydą zakxiędzem iedny zworu/ drudzy zkożmy zkobielamy y mantikamy/ tam że iedny profzają/ drudzy pokącziech gdzie niepołożili zbieraią *SeklKat Z2v*; *RejKup g2, h4, cc4v*; *KrowObr 116v*; Tákież náfz miły pater gdy w vlicy kuka/ Aby mu łie Gżegżołká gđzye w kącie ozwałá *RejWiz 38v*; Ano páni nárzeka iż v drugich wida/ Závždy pánná vbrańłza niźli v niey bywa. A też ią więc pořádzą á moię w kąť popchną *RejWiz 57v, 11v, 15v, 16v [2 r.], 77v, 90 (13)*; *HistRzym 70v*; Nie toć ięft łzczęłcie w kąciech pełne łkrzynie *RejZwierc 229, 83v, [233]*; *PaprpAn Iv*; pomniąc ná to/ ięfli paćierze á *neruofę partes* wczém łye obrażáią/ że z łtámtego kąťá/ po włzyłtkim ćiele idąc/ pomóc przynieść mogą *Oczko 16v*; *SkarŻyw 118, 135, 412*; *KochSz B3*; Pierwey to v Krolá było w mocy nie łkładáiąć Seymu/ rułzenie pořpolite ná woynę vczynić/ bądź włzyłtkiem *in genere*, bądź ktoremu kolwiek Woiewodłtwu/ álbo kąťowi/ iáko Krol rozumiał wydołáć *GórnrOzm B2*; *ActReg 3v, 25 [2 r.], 107*; *PowodPr 53*; łtrách z kąťów ták mię łápa włzędzie. *GosłCast 52*; Pátrzayże oney w kącie co też ma ná łzyi/ W iáki łię oná kołnierz miałto krezow łtroi. *ZbyłPrzyg A2*.

kąť czego (12): *Diar 21*; *DiarDop 106*; *LeszczRzecz A3v*; Saburra, Łodźienny piałek którym łodzie zwykli żęglarze nápełniáć/ [...] też ołobliwy kąť álbo część miałtá Rzymskiego tego ymienia. *Mącz 362d*; *BudBib Dan 13/18*; *ModrzBaz 115v*; *Oczko 12v, 14*; *KochPs 157*; *SkarŻyw 589*; A tu Cymbrow ná cele pořożonych małz rozumieć [...] Gepidy przodki Litewłkie y Zmodzkie/ ktorzy w ołtátnich kąťách y brzegach Oceanu Baltickiego [...]/ miełzkáli *StryjKron 31*; *ReszPrz 72*.

kąť w czym (4): *RejWiz 104v*; Quamuis parvis Italiae latebris, contentus essem, Aczkolwiekem ná máłym kącie we włółzech przełtawał. *Mącz 337d*; *GosłGosp 52*. Cf »kąť w domu«.

W porównaniach (2): A wđdy ięłzcze łmies klekotać Iako pies zkąťa markotać *RejJóz H3v*; *RejZwierc 268*.

W charakterystycznych połączeniach: do kąťa (7), z kąťa (24), w kąť (30), po kąciech (30), w kącie (51); *kąť mały, niespokojny, osobliwy, ostatni, zadni, zamkniony, zamkowy, żáłosny; kąť ciała (2), komorki, korony, kołciola, krolestwa, miasta, oceanu, panowania, rzeczypospolitej, sadu, wojska; kąty miłować, obchodzić, obejrzyć, ogładzać, okadzać, ołwiecać (2), ozdobić, poczarować, łpiegować oczyma, szukać, zastać, zastąpić; do kąťa dojeżdżać, kwapić się, wniłć; z kąťa łapać, markotać, przenieść, stach (2), strzec się, ujmować (2), wniłć, wyrwać się, wywabić (2), wyzwolić, wziąć; w kąť iłć, łać (nalewać) (2), łatać, miotać, ogłdać się, pobieżeć, pořchnąć, pořrzeć (wejźrzeć) (3), toczyć się, ustąpić, wpaść; po kąciech błyszczec się, drapać się, nie odwodzić się, nosić, plątać się, potulać się, pořierać, stękać (2), tłoczyć [oczy], umotać się, zalecać się, zbierac; w kącie by(wa)ć (5), dyszeć, dzwonić, igrać, mieszkac, milczeć, nie naleźć, obaczyć, ozwać się, pořrzebać, pustki, stawać, ujrzyć, urodzić, zostać.*

Przysłowie: á v ląkomcá wżytko iáwnie ginie/ wżytko niźcześnie/ że czáfem/ iáko ono powiedáią/ niemálz czym y kotki s kątá wywabić. *RejZwierc* 67v; *KlonWor* 56.

Zwroty: »chodzić, biegać, włoczyć się po (cudzych) kąciech« [szyk zmienny] (3 : 1 : 1): *RejKup* c8; á to przeto że ty duże/ zá ktore dzwonią y wrzełczą [!] mniamáiąc by chodziły po kątoch łtékáiąc/ precz odmiátuiemy. *GrzegŚm* 29; Witayciełz pánie Gámracie/ Choć niewiele cnoty macie. Po cudzych łie kąciech włócząc/ Poćiwym sławy wwołcząc. *RejZwierc* 231v, 17v, 189.

»w kąt garnąc« = *gromadzić dobra* (1): Bo iáko iełt rzecz łprośna/ gdy kto tráci márníe/ Tákże iście nie mniéyśza/ gdy wżytko w kąt gárníe. *RejWiz* 191.

»kłaść do kąta« = *gromadzić dobra* (1): Też y kładą do kątá gdzye co śkąd przypádníe *RejWiz* 77.

»w kącie leżeć (a. uleżeć, a. ulec)« [przeważnie z powodu gnuśności i lenistwa] [Szyk zmienny] (4): *RejRozpr* F3v; Snacz wżdy mogło bycz czo zniego Ku twey chwale godniéyłfygo Niź tak wkącie leżecz płfięgo *RejKup* cc4; *SkarŻyw* 135; A więc ty [...] ták wielą królów świádecstwem ozdóbiony/ włężelz gdzie w kącie ná próznowánié? *OrzJan* 53.

»kąt, po kąciech macać (a. zmacać, a. wymacać)« = *szukać; undique conquirere* *Mącz* [szyk zmienny] (2 : 2): *RejWiz* 28; ZŁodzieie w nocy wełzli w komore błaznowi/ Y macáli po kąciech/ gdzie kto co włowi. *RejFig* Dd4v; *Mącz* 336c; PM P3.

»w kąt, do kąta na(j)źrzyć (a. poźrzyć); patrzeć w kąt« = *doglądać gospodarstwa; iactare se* *Mącz* [szyk zmienny] (3 : 1; 2): A przydzielí śam gołpodarż/ Tu łie przed nim nie záchowálz. Pilniéyćí łwey rzeczy pátrzy/ Do káždego kątá náźrzy *BierEz* R2v; Patrz y Ty ten kąt y w drugi iełtli wżytko łpełna *RejJóz* G3v; *RejWiz* 130v; *Mącz* 161c; *RejZwierc* 66; *GostGosp* 22.

»kąty náłożyć« = *wzbogacić się* (1): Bowiem ten opyekálník y s łwego dołóży/ Pełne kąty y łkrzynie gdy raczy náłóży. *RejWiz* 105v.

»napełnić kąty; pełne, są napełnione kąty« [o zasobnym domu] [szyk zmienny] (6; 10 : 2): Włfytki kąty ich łą rozlicznego bogáctwá nápełniony *RejPs* 213; *RejWiz* 57v, 61, 104v [2 r.], 105v, 130; A Pan ielźcze ktemu [...] / obiecuie błogółławíc dom twoy/ dzyathki twoie/ á nápełnić bogáctwy á podczywołcią wżytki kąty twoie. *RejPos* 223, 44v, 239v, *RejZwierc* 67v, 82v, 172, 186v, 256v, 270v; *MWilKHist* E4v; musiałś wńm pełnieyśzekąty zastac wŁowiczu niz ia w Zamosciu *ActReg* 114.

»kąty napełnić; (są) pełne, są napełnione kąty« [o obfitości czegoś] [szyk zmienny] (2; 4 : 1): *RejWiz* 5v, 161v; włfchmocna mowá twoiá Pánie wyłkoczywłły z niebá z krolewłkich łtolic [...] / włfyłtkie kąty nápełniłá łmiercią [et stans replevit omnia morte] *Leop Sap* 18/16; możelz tym łepiey zrozumieć iz on wżędy iełt / á wżędy pełne kąty możności ięgo *RejPos* 78, 78; owo znieba świátłóść przyłzłá/ y wżytki kąty oney komorki nápełniłá *SkarŻyw* 589; Vkaźciełz táką ofiárę v Chrześćian [...] / po wżytkim świećie ná káždym miełcu/ á práwie czyłtá? Nie vkaźecie iedno tę/ ktorey nas Apołtołowie náuczylí/ ktorą wżytki kąty Chrześćijánłkie nápełnione łą *SkarKaz* 158b.

»kąty natkać« = *wzbogacić się* [szyk zmienny] (1): Ano ieden w łłopocie żywotá łwoiego/ Nie wżywłzy wolności ni wczáfu żadnego. Nátkawłzy pełne kąty/ odbyeżec ich muśi *RejWiz* 104v, 104v, 130; *RejZwierc* 104v.

»natkać kąty« [o obfitości czegoś] (1): O nędznałz to fortuná kogo ták rołpieści/ Nátkawłzy pełne kąty wżędy przypowieści *RejWiz* 5v.

»w kąta nieść, nanosić kąty« = *gromadzić dobra* (1 : 1): *RejWiz* 58v; Iáko on dobry gośpodarz ktory nánošiwłzy lecie á wielieni włzytkiego pełne kąty fwoie/ iuż też tobie rołkołznie włzytkiego vżywa w ciepłey izbye *RejZwierc* 172.

»po kąciech płakać« (1): przyiaciele po kąciech zákrywáiąc oczy płączą *RejPos* 342v.

»poglądać, patrzeć w kąta; oglądać po kąciech« = *nie patrzeć w oczy* [o *nieszczerym, spłoszonym, podejrziwym spojrzeniu*] [*szyk zmienny*] (3 : 1; 1): Kołnierzá popráwuie á czapki potrzała/ Poglądáiąc w káždy káta wárgi łobie káfa, *RejWiz* 4v, 13v, 28; TO też zá pewną rołkołz/ máią zacni łobie/ Gdy fie pan máiąc gołcie/ zá vcho nie łkrobie. [...] Nie ogląda po kąciech *RejZwierc* 134v, 59v.

»do káta poprzeć, przycisnąć« = *postawić w trudnym położeniu, w sytuacji bez wyjścia* (1 : 1): *PaprPan* R4v; á iakołz to inłzemu przpipíowac mami abi Polłkie imie ołwiecili co tilko ieden lud grubi inłzem narodom połtronnem nieznaiomij do Káta prziciłnawłzi iako Wilk Kozi tłukł *PaprUp* C2.

»w kącie postawić, postawiony« [*szyk zmienny*] (2 : 1): Przekłęty tzłowiek ktory tzyni rytty álbo lity Obras obrzydzenie Pańłkie [...] / y poštáwi go wkácie *KrowObr* 111, 73, 114v.

»w kącie rodzić się« [o *nieszłacheckim lub nieprawym urodzeniu*] (1): niechaybyłmy fie wždy po fierłci ználi/ Co fie dobrze zrodzili/ by ty połiadáli. Ktorzy fie w kąciech rodzą/ niech ná łtronie łiedzą *RejZwierc* 40v.

»w kącie siedzieć (a. siadać, a. usiąść)« = *sedere in angulo* *Vulg* [*szyk zmienny*] (15): Kot [...] W iednym kácie łobie łiedział: Po iedney myłzy łápáiąc *BierEz* K, P3; *RejKup* h7v; *KrowObr* 114v, 116v; Ano máło nie lepyey áby w kácie łiedztał/ A o iego łzaleńłtwie áby nikt nie wiedztał. *RejWiz* 97v; *Leop Prov* 21/9; Sámo mię to wyłwiádlzy/ zem w kácie nie łiadał/ Z dobrymim towarzyłzmi/ wieczerał y łniadał. *RejZwierc* 75, 4v; *RejZwierc* 24, 52v; Káždy zebránie włzelákiego kácerłtwá w kácie łiedzi/ nałožnicá łełt nie żoná vcłciwa. *SkarŁedn* 27; *StryjKron* 279; *BielRozm* 6, 25.

»w kącie stać« [*szyk zmienny*] (2): Ezop dáleko w kácie łtał *BierEz* C3v; *RejKup* i7v.

»po kátoch szukać« [*szyk zmienny*] (2): Był łwiczką po włzythkich kátoch Polłkich czwartey rzeczy w tym rzędzie łzukał/ tedy iey nie naydliełz *OrzRozm* D4; *RejPos* 262v.

»z káta łmiać się« [*szyk zmienny*] (2): Bedzyewa wnet rołkołz miała A łkáta łię patrzáć łmiáła. *RejKup* h4, i7v.

»tłuc (a. natłuc) się po kąciech« [*szyk zmienny*] (3): (*marg*) Rołkołz pijánicow. (–) Rołkołz lezeć we błocie á tłuc fie po káciech/ Taczáiąc fie po łciánach *RejWiz* 30v, 66v, 120.

»po kąciech tułać się« [*szyk zmienny*] (5): Sztáńkár theż po káciech łye tuła iáko y Łáłki *OrzList* h3v; *OrzQuin* F4v; *BielSat* B4v; *WujJud* 220; *BielRozm* 15.

»z káta upatrowáć, patrzeć, wygládać« [*szyk zmienny*] (2 : 2 : 1): *RejKup* h4; Płi ogon ma/ bo łkacząc iáko pies dutkuie/ A gdzyeby co połápic/ s káta vpátruie. *RejZwierc* 118; *RejZwierc* 218, 239, 268.

»w (ciasny) káta wegnać, zapędzić« = *postawić w trudnym położeniu, w sytuacji bez wyjścia; in angustias compellere* *Mącz* [*szyk zmienny*] (2 : 1): Y mowilem ták łam w łobie że ie w káta zápędzę/ A dopułzczę ná nie w gniewie łrogá ze włząd nędzę *LubPs* gg5; *BielKron* 232; *Mącz* 287b.

»wleźć w káta« (1): á łam włazwłzy w ieden káta/ cáła noc ręce podnołząc/ modlił łię *SkarŻyw* 107.

»z kątem zbracić się« = *gnuśnieć* (2): *RejWiz* 44v; Dármo leżący co fie s kątem zbráci/ Ten y máiętność y cną łławę tráci. *RejZwierc* 221v.

Wyrażenia: »kąć ciasny« (1): żądáli Zydowie áby ie wyzwolił s kątow ciálnych/ do ktorzych prze wyłtępkki byli zálłáni zá morze Kálpiyłkie. *BielKron* 125v.

»ciasny kąć« = *niebezpieczeństwo, trudne położenie; angustiae Mącz* (5): In angustiis versari, W ciálnym kąćie być/ cięłzko ná fię mieć. *Mącz* 486b, 446b, 508c. *Cf* »w ciasny kąć wegnać«.

»ciasny kąć« = *niekorzystna pozycja pionka na szachownicy* (1): Máłpá vczyniwłzy kilká łcia/ bárzo miłternego/ zá kthorym mułiał on wniść do ciálnego kąćá/ náółtátek/ dáłá mu met. *GórnDworz* P6.

»ciemny kąć« (2): *BielKom* G4; łzukáią ciemnych kątow/ áby przed prófitymi á łwieckimi y niećwiczonými ludzmi/ ktorzy zdrády ich rozeznáć nievmieią/ vczonými fię być pokazáli. *SkarŻyw* 301.

»kąć domu, w domu, domowy« = *pars palatii Mącz* [szyk 5 : 1] (4 : 1 : 1): á rzecze do tych ktorzy fá w kąćie domu/ Y ieltze thám kto więcey z tobą? *BibRadz Am* 6/10; Rownie ták yáko v nas czinią s gromnicámi [!] gdy bydło/ konie/ ludzie y domowe kąty ogniem gromnicznym obchodzą *Mącz* 120b, 315a; W łobokę [!] wielką ognią y wody náfwiećić/ bydło tym kropić/ y włzytki kąty w domu poczárówáć *RejPos* 225v; *StryjKron* 160; *SiebRozmyśl* Fv.

»káždy kąć« (22): *BierEz* N3v; Potym bieży po kolendzie W káždym kąćie dzwonić będzie *RejRozpr* E2v; *RejJóz* C8; *RejWiz* 4v, 11v, 13v, 60, 123, 145, 162v; *RejZwierc* 59v; *Mącz* 336c; *RejPos* 44v; *RejZwierc* 35, 115; A to dla tego/ że w Leśie nie przeyzrzyłto/ á rozumem łye nie łpráwifł/ mułifł w káždy kąć iść z wagą. *Strum* D13; *StryjWjaz* G; Widziałem ia łam Ieronimá Łaskiego [...] gdy huffy łwe iuz łpráwione obiezdzał: [...] iáko pogody do włzytkiego łam pilnowáł/ á do káždego kąćá wołłka doiezdzał [nulli parti exercitus deesset]. *ModrzBaz* 115v; *ReszPrz* 72; Z káždego kąćá żáłość człowieká wymuie *KochTr* 9; *WisznTr* 14; Wźiąć po łnopie z káždey kopy z káždego kąćá w polu [...] y zaráz zmłóić *GostGosp* 52.

»kąty niepoczesne« (2): *BielKom* F4v; á powiedziáłá co widziáłá y co iey rołkazał/ áby ciáło moię z tych kątow niepoczefnych ná zamek Krákówłki przeniołł. *BielKron* 349v.

»kąćá pilen« — *nieruchawy, ospały* (1): Iż wolałbych záwždy áby Terfites vrodził Achillem/ Niż Achilles Terfiten [!] ktery kąćá pilen. *RejZwierc* 52v.

»prożny (a. prožen bywa) kąć« [szyk 2 : 1] (3): kthórych to dełcenłów/ kto niezna? albo ktery kąć ciáłá więc bywa próžen? *Oczko* 14; *GostGosp* 116; W tym/ z námi żyią/ y mrowki łpofobie/ Gdzie prózne kąty/ nie połtoią one *GrabowSet* Yv.

»pustelnicze kąty« (1): O tym łpráwiony Miniłter/ káznodzieyfłki vrząd onemu ktery pułtelnicze kąty miłował/ zlećił. *SkarŻyw* 543.

»wszy(s)tki(e) (a, wszycki, a. wsze) kąty« [szyk 20 : 3] (23): *RejPs* 213; To Więc we włłfe kąty leią A drudzy fie łpiwłłfy łmieią *RejRozpr* G3v; Obejrzysz jeno WKM wszycki kąty panowania swego, doznáć tego będziez raczył, jako się wiele wszyckiego tego złego odwłokami takowemi tym więcej namnożyło *Diar* 21; *DiarDop* 106; *Leop Sap* 18/16; *RejPos* 78, 223, 239v; *RejZwierc* 67v, 71v, 82v, 104v, 256, 270v; *WierKróc* A2v; *KochPs* 157; *SkarŻyw* 589; *MWilkHist* E4v; ktery kurzenim

wfzytkie kąty zamkowe z záklinánim Czárownicym okadzáli. *StryjKron* 572; *Phil* P3; *SkarKaz* 158b; *CiekPotr* 67; *GosłCast* 19.

a. *Ukrycie, kryjówka, schowek; latebra Mącz, Calep, Cn; occulto Mącz; angulus, tenebrae, umbraculum Cn (49) : RejZwierz* 128; *RejZwierc* 226v, 262v; Białych głów łpowiedzi nigdy w kącie łłuchác niechćiał/ iedno ná mieýfcu iáwnym y oczóm ludzkim przeyrzyłym *SkarŻyw* 292, 402; Y odeyda Márie. A Piotr gdzie w iákim przypráwnym ná to kącie/ będzie mowił. *MWilkHist* I; *CzechEp* 417; *KochFr* 17; *Latebra – Kąt do skriczią, iama. Calep* 584a; *CzahTr* K3.

W charakterystycznych połączeniach: do kąta, z kąta (10), w kąt (5), po kąciech (6), w kącie (11); przyprawny kąt; kąty schodzić; kąta nie opuścić; z kąta golić, nadłazić się; po kąciech zbierać się; w kącie mowić, spowiedzi słuchać, szykować droby, urodzić, workow dosypować.

Zwroty: »w kącie się chować« (1): Occultare se latebris, W kąciech á w skritych mieýfcách łie chowác. Mącz 258b.

»dybać z kąta« [*szyk zmienny*] (3): A to ktemu iż ná to żaden nie nie myłli/ Iż śmierć tuż s kąta dybie á czárt wfzytko kryłli *RejWiz* 14, 48v; *RejPos* 190v.

»w kąt, po kąciech, w kącie, do kątów kryć (się)« = *illaterbrare Calep [szyk zmienny] (4 : 3 : 2 : 1)*: Krol rzekł/ wolę iż dobry łzermierz mię vbiye/ Niżliby pártácż s cieniá/ co łie w kącie kriye. *RejZwierz* 9v; *BielKron* 466v; *HistLan* F4; Nie kriyże łie też w kąt wedle łtaniku łwego *RejZwierc* 25v, 46; *SkarJedn* 27, 29; *StryjKron* 279; *Calep* [503]b; *WujNT* 139.

»w kącie siedzieć« (1): Bo áza máło czyni złego wfzyłtkiey Koronie tęn/ [...] kto w kącie łiedząc fałzywą z miedzi/ z contryfału/ y z czego inłzego kuię [!] Menicę/ Talery/ Czerwone złote? *GórnRozm* C4v.

»stać w kącie« (2): A gdzie łie thu iuż podzieie kropidło/ kádzidło/ y łwięcona konopia/ cochmy go [*diabła*] iá łtráłzyć chcieli [...] / á on łie łmiał łtoiąc gdzye ł w kącie s tego. *RejPos* 332, 87.

»po kątach szukać« (2): Niezłiczony Poczet Chrełścián/ w ten czas pogubili Magowie: ktorzy ich ná to po wfzyłtkich kątach y táiemnych mieýfcách łzultali y ná łrogą łmierć wywołczyli. *SkarŻyw* 306, 478.

»w kąt wleźć« (1): ten do miáłtá ná káždy targ chodził w kurpiách/ á ná łprzedmiełcie przyłzedłzy/ w kąd gdzie wlaźł/ obuł łię w łkornie *WerGołc* 223.

»wyrwać się z kąta« [*szyk zmienny*] (4): *KochZuz* A3; *BielKron* 59; *RejPos* 283v. Biją kogo bárzo y iuż mu bywa ciáłno/ chudy páchołek wyrwawłzy łie gdzie s kątá s łzárłzunem łprzed nim wyłkoczy/ obroni go *RejZwierc* 99v.

»z kąta wyskakować« (1): *Ex occulto latrocinari, Z kątá gdzie ná ludzie wyskákowác y odzierác. Mącz* 185c.

Wyrażenia: »ciemny kąt« (2): RejPos 87; O iáka była żáłość łrodzicom/ gdy po ich łomorkách y łpiwnicách y wfzyłtkich łciemnych kątách/ łzukano/ y łbrano łynacłki niewinne ná łzgubę. *SkarŻyw* 478.

»wszy(s)tki(e) kąty« (3): [I]n latebris omnibus perreptavi quaerendo conservam, Włziłtkim kątý łchodził łzukáýąc łłżebney dziewczki. *Mącz* 352c; *SkarŻyw* 306, 478.

Szereg: »kąty i cienie« (1): obroćli sie w śmutek y kłopot: zwałzczą gdy sie po zgrzeźeniu krył w kąty y w cienie przed oblicznością Bożą. *BielKron* 466v.

a. *O wojnie podjazdowej: zasadzka* (13) : pośłał do Skánderbegá áby sie śnim potykał obyczáiem rycerłkim á nie złodzieyłkim łkątá. *BielKron* 253, 372, 418; Ták przeprawy zá Okę mężnie mu obronił/ Y z kątow Litwę/ Niemcow/ y Polakow gromił *StryjKron* 517, 572.

W charakterystycznych połączeniach: z kąta (12), w kącie; z kąta gromić, oganiać się, potykać się, strzelać, trapić (5), wrywać się; picowanie z kąta.

Wyrażenia: »ciasne kąty« [*szyk* 7 : 1] (8): Ale Kriřpus widząc woylká nie rowne swoim/ trapił go wtárlźkami z ciáłnych kątow kędy mógł nieścaczáiąc bitwy *BielKron* 355, 249, 367v, 389, 396, 399; *StryjKron* 657; *PaprUp* H3v.

»w kącie zasadzony« (1): Powiedal thez ze śtroni pozwane nieścawali ale im trudno belo nietilko łtanac ale sie y glupie vkazac miedzi one Woilka wciałnich kąciech załadzone *PaprUp* H3v.

b. *Na oznaczenie partykularnego sposobu życia nie sprzyjającego rozszerzaniu poglądów, ogładzie towarzyskiej itp.* (18) : Yakoby rzekł/ żadney wiadomości o rzeczách ten człowek nye może łobye nábyć álbo náspiżowác/ ktory śam tylko w kącye myślzka/ nye máyąc żadnych śchacek álbo towarzysłtwá z ludźmi. *GliczKsiąż* L3, K6; *RejWiz* 165; *RejZwierc* 89; Ibi suam aetatem extendebant non in latebris locis, Tám swoy żywot rozłzerzáli/ prowadźli nie w kąciech. *Mącz* 444d; *ModrzBaz* 43v; łycham iednák w kącie swoim/ iż ná rokofzách prywatnych wlyłtek pośtepek Seymu. *PowodPr* 77.

W porównaniu (1): Bo nie dofyćci iest ná tym iż kto śam iáko łczurek w kącie łpokoiem śiedzi á ni nacź sie dobrego nie przygodzi *RejZwierc* 141.

W charakterystycznych połączeniach: z kąta (2), w kącie (13); w kącie bawić się, mieszkać (2), nabajać, nie ćwiczyc się, parać się, pisać, prowadzić żywot, slychać, sprawowac, zawijać się.

Zwroty: »w kącie leżec (a. przelegac)« (3): Ták yáko sie náuczył domá w kącye przelegác/ záwždy sie chronić ludzi czyłtych á wćiwyh będye *GliczKsiąż* K6; *HistLan* F6; *RejZwierc* 139.

»w kącie siedzieć« (3): Ale co ma pleban prośty Wgodzić w ty dworłki chłofłty Zwałłczá w kącie domá śiedząc Iedno co kęś od bab wiedząc *RejRozpr* Dv; *GórnDworz* B; *RejZwierc* 141.

»z kątow wygládać« (1): łkądby pothym rołli Rotmiłtrze/ á z Rotmiłtrzow Hetmáni/ thák iżby ich czáfu łwego nie potrzebá v połtronnych narodow biegáiąc nábywác/ niźli ták teraz leżąc z kątow wygládaia/ á drugi y drzewá w rękę wziąć nie vmie *RejZwierc* 187v.

»wyrwac się z kąta« (1): Nie bądźze iáko Kártuz w owey omyłności/ Co rzkomo pogárdziwly świeckie obłudności/ A gdzye sie wyrwie s kątá tákież iáko iny *RejWiz* 81.

Wyrażenia: »kąć domu« (1): Yakoź tedy ten może być pożyteczny ludzyom [...] kthory w kącye domu oycá łwego okołó łámego łłczygulnego preceptorá sie báwi álbo para. *GliczKsiąż* K5.

»w kącie za ławą« (1): one ná rzecz czynyenye łpolobić/ częgo nie domá zá piecem/ álbo w kącye zá ławą łpráwuyá/ ále myędzy ludźmi gdzye ich nye máła rzecz będye/ áby tem łpołobem bráli łmyálość á bełpyeczność mowenyá *GliczKsiąż* K7.

Szereg: »w kącie, w cieniu« (1): Znáć żeś w kołćiele máłym/ w kącie/ w cieniu then liłt piłal *OrzRozm* b4.

c. *Na oznaczenie bezużyteczności, odsunięcia czegoś na drugi plan, w zapomnienie (22)* : Teftament leży zdarty prochem przypadł w kącie *RejWiz* 58v; *RejFig* Cc3; Teraz iako wpieniadzach [!] ludzie łmak poczuli/ Cnota/ i przyftoieńftwo do kąta się tuli. *KochSat* B2; Więc też tam rychléy naydziełz Regeltrá ná łtole/ A łpleśniáłą Bibliá łtrzygá w kącie moię. *KochZg* A3v; *RejPos* 285v; *RybGęśli* B3v; Czyłim ia tobie ná to mowná Lutniá dáłá/ Zeby tylko v ciebie w kącie proznováłá. *WitosłLut* A2v; *KlonKr* C2; *CiekPotr* 41; *GosłCast* 9.

W porównaniu (1): A což ci będzie po onym pożytecznym/ ktore iáko kámienie záwárte w kącie leży? *RejZwierc* 65v.

W charakterystycznych połączeniach: do kąta, w kąta (2), w kącie (18); do kąta tulić się; w kącie chować proznować, zapomnieć, zostawać.

Zwroty: »lecieć w kąta« (1): Amen ten robi iáko chłop Bo łie kniemu ma káždy pop Bo łtym wiyátek leci w kąta *RejRozpr* B4v.

»w kącie leżeć« [*szyk zmienny*] (8): Což kto wie co ná cedule A co zołtanie włzkátule Furman z cedulá precz bieży A łzkátulá wkącie leży *RejRozpr* D; *RejKup* g7; Y tych ich cnych zwyczáiw/ łzkodá leżeć w kącie *RejZwierz* 81 v; *RejZwierc* 65v; *KochCzJan* A2v; *JanNKar* A3v; *WitosłLut* A2; *SapEpit* A2v.

»w kącie siedzieć (a. usieść)« (2): *Prot* D4v; Ale cnotá nie rychło tu chwalona będzie/ Až gdy zazdrość przekłéta gdzie w kącie vliędzye. *Paprpán* Ffv.

»po kąciech się walcać« (1): y záłowałem tego záwłze bárzo/ iż ten Polłki ták zacny Hiłtoryk/ ná Swiát ludziom wydány nie iefth/ á iż łye on po kąciech v Panów tylko walca. *OrzRozm* K4v.

d. *W funkcji przysłówka (20)* :

»kątem« = *potajemie, po kryjomu* (1): Lecž przedłię brácia náłzy ná to nie niedbáiąc/ Dybie kątem omácmie iáko w łefie záiąc. *RejWiz* 38.

Wyrażenia przyimkowe: »do kąta« — milczkiem, przemilczając (1): Bog włzechmogący łwoie chwáłebne táiemnice/ hoynie włzytkim oznaymić chce. A Mátká Rzymłka z łwoimi táiemnicámi do kąta/ boiąc się/ áby się nie łpołpolitowáły. *NiemObr* 87.

»z kąta« = *potajemie, po kryjomu* (5): *RejJóz* C6; *RejFig* Bbv; gdy cię kto z kąta targa ná pocżciwem/ Scžypięcy cię pokátnie ięzykiem kłamliwem. Iáko to mnie potkáło tam od kogož z kąta *CzahTr* K3, K3.

»po kąciech« – *pokátnie, nieoficjalnie* (3): *OrzList* d2v, f2v; Oto teraz iáko powiádałz/ ná Seymie w Wárlzáwie po kąciéłh Kácérzowie kažac tákó wołáią głósem ná Króla *OrzQuin* N4v.

»w kącie(ch)« = *potajemie, po kryjomu* (6): *RejJóz* c6v; Dla tego tedy [...] łtworzyciél náłz [...] nawieđził oto [...] człowieka iednego/ nie miedzy Turki/ abo inłżemi pogany/ ale miedzy nami Chreścjaný złemi/ Nie kędy wkącie abo gdziebysię to zakryć mogłó [...]/ ale miedzy i przed wielkiem zgromadzenie^m tych ludzi ktorzy się [...] głową Chreścjanłftwa być mięniá *MurzHist* B3; *RejPos* 285v; *HistLan* B4; *WujJudConf* 220; Boć się nic z tych rzeczy nie džiało w kącie [*in angulo*]. *WujNT Act* 26/26.

»w kącie« = *milczkiem, przemilczając* (2): Nie chćiałem tego przeto w kącie zámilczec/ áby łie tych złá przygodá á bárzo głupiá drudzy karáli *BielKron* 334; *CzechEpPORz* *4v.

»w kącie« = *pokątnie, nieoficjalnie* (2): *SkarJedn* 164; *Świadomá* tego Wiel. Wálzá, zem o tym w kącie nie mówił *SarnStat* 314.

4. *Wąskie miejsce* (4) : *Fauces per translationem*, *Ciafny wchód Scianki álbo kąt między skalámi álbo gorámi*. *Mącz* 120b.

Zwrot: »przyprzeć w kąt« (1): *záfádziwłszy lud w tháiemnym mieýfcu w dolinách pod gorą/ nád nadzieię ich/ przypárł ie w cíáfne káthy/ ták iż mułieli zliádác z koni á piefzki fie bronić*. *BielKron* 251v.

Wyrażenia: »ciasny kąt« (2): *BielKron* 251v; *Angusto tramite evehere*, *Ciafny m kątem wywieśc*. *Mącz* 477c.

»ciasne kąty« = *cieśnina* (1): *Gránatá z Maurithánfką ziemią nie dáleko fą od fiebie/ thám morze wpada cíáfnni káty/ kthore zową morzę Herkulefowe/ á drugie Sybilie*. *BielKron* 278v.

5. *Strona świata* (21) : *MiechGlab* 36; A w tym kącie ná południe aż do Oceaná Murzyńfkiego/ dzierzy krolestw ná fześcdzieliáth Pop Ian *BielKron* 271, 293v; *StryjKron* 36; A iáko świat ma cztery napřednieýfze wiátry ktore z pewnych kątow wieią: ták też człowieká cztery áffekty napřednieýfze vnołzá *KlonFlis* A4v; Bo tám z tego kąta wygládamy łłońcá y dnia czekamy *KlonFlis* A4v, B.

kąt czego (13): *Iż w tim tham kącie połnocnego wńchodu panuie płaneta Saturnus z znamieniem Wodnikiem* *MiechGlab* 36. *Cf Wyrażenie*.

W charakterystycznych połączeniach: *kąt na południe, połnocnego wschodu, połnocny* (2), *zimny*.

Zwrot: »tłuc się po kąciech« (1): *Wálz zásię Kościoł od Lutrá począł/ á w Niemcách powłtawłszy/ tłucze fie tu po náłzych pułnocnych kąciech* *WujJud* 135.

Wyrażenie: »(czter(z)y) kąty świata, ziemie« (11 : 1): *zgormádzi wygnáne z Izráelá/ á rospřofzone z Iudy zgormádzi ze cztherzech kątow ziemie [a quatuor angulis terrae]*. *BibRadz Is* 11/12; *RejAp* 63, 64v, 169v, 184v; *BudBib* I 386d *marg*, 40lc *marg*; *KochPs* 161; O *życżliwe światłości Niebá okrągłego/ O żywioły y cztery kąty światá tego*. [...] *Zdeymićie zemnie ten žal* *KołakCath* B3, B4v, C5; Bo w żadnym kącie światá miefzkánego/ Niemáłz narodu ták fprośnie grubego/ By wždy niebaczył/ iże práwo rządzi *Niezmylne niebem* *SzarzRyt* A3.

Szereg: »kąt albo węgiel« [*szyk 1 : 1*] (2): y rozwionę ie ná włzytki wiátry (y) ná kończyne (*marg*) wł: *węgla (álbo) kąta*. (–) *światá* *BudBib Ier* 49/32, I 386d *marg*.

6. *Kraj (zwykle odległy), państwo; kraina geograficzna; jeden kraj w odróżnieniu od reszty świata* (32) : Tedy w Hispániey/ Fráncyey/ Szkocyey/ Angliey/ Sycyliey/ y inych państwach á narodzyech krzełciyáńfkich ináczey dzyerzą?(–) [...] *Ale yuż też y ony kąty Rzym záráził/ przywłáłfczywłfy łobye zwirzchność duchowną nád nyemi*. *KromRozm I* E3v; *Przeto Wándálitowie byli ludzie náfzego ięzyká/ gdy fie im tu gdzyełmy dziś/ mieýfce/ vrodzay/ y pułte kąty nie podobáły/ rułzyli fie ze włzytkimi mocámi gdzye czuli lepłzá pałzá/ to ieft do Węgier* *BielKron* 159; *Friburg miáłto/ dziś thám ten kąd [!] po Niemiecku zową Vchtland*. *BielKron* 282v, 276; *GórnDworz* Zv; A wy zásię to fzyrokie imienie *Chriřtułowe/ to ieft Kościoł iego / do wálznych kątow ściłkacie/ á że włzyłtek świat błádził pirwey/ niżeście wy powłtáli/ twirdzić fie nie włtydźicie*. *WujJud* 118v; *WujJudConf* 116v; *Zgołá Pan włzechmogący tych tu kątow bronil/ Hołdu od poganiná že nas łam wyzwolił*. *MycPrz* I Bv, [D]; *CzechRozm* 251v; *Oczko* 6v; *StryjKron* 71; tákim cię *Inflanty* W tym czášie ogládáły/ y

Mofkiewłkie kąty *KochJez* A3v; *GostGospSieb* +4; *WujNT* 104 [2 r.], *Mar* 13 arg, s.174 marg, 267, 842, Yyyyy4; *SkarKaz* 241b.

kąt czego (1): A ták nye dáy łobye powyádác/ áby z ducha śwýętego tá náuká Lutrowá byłá/ ktora łye nye dawno w yednym kącye krzełciyáńłtwá zyáwiłá *KromRozm I* F4.

W przeciwstawieniach: »w (jednym) kącie, po kąciech, z jednego kąta ... wszędy (a. wszędzie) (2), we wszem chrześcijaństwie, we wszech narodziech, w krolestwie [*Chrystusowym*], po wszystkich stronach, z rozmaitych stron« (7): *KromRozm I* F3v; nye támara wam Kryłtułá vkázuyemy/ gđzye yełt y był od początku/ to yełt w krolestwye yego [...]: Ale w kącye w Witembergu/ álbo w Aułłpurku *KromRozm III* E5; Yużeł łylłłł [...] nye z yednego kątá/ ále z rozmaitych łtron *KromRozm III* O8v, G3v; Ze to nie iełt Kołciół Chriłtułow [...]/ ále pokątny/ to iełt/ ktory łie w kącie gđzie záczał/ y niedawno powłtał/ á nie záułze/ áni po włyłłłłłł łtronách łwiát a był. *WujJud* 131v; Wiára Kátholicka nie tu y owdzie po kąciech/ iáko haeretycka: ále włyędy po łwiecie/ po włyłłłłłł kraiách y narodziech iełt rozłzerzona, *WujNT* 525; *SkarKaz* 241b.

W charakterystycznych połączeniach: po kąciech (7), w kącie (10); *kąt litewski, ku mieszkaniu* (2), *moskiewski, nasiadły, obfity, pewny, pusty, spokojny, udzielny, źmodzki*.

Wyrażenie: »ciemny kąt« (1): Poznałz iż heretickie cháłupki/ z nowey gliny z nowych próżnych á fałłzywych ięzykow zbudowane łá/ y w iednem ciemnem kącie obálania czekáią. *SkarŻyw* A4.

Szeregi: »kraj a kąt« (1): gđyż ile kraiow á wdzielnych ná łwiecie kątow/ prze niebo y gwiazd rozną łprawę/ rozne ciála/ rozne obyczáie/ zátym y rozne roznych potrzeb gołpodárłtwá byđż mułzą. *GostGospSieb* +3v.

»kąt albo państwo« (1): Yeden [*rząd kołcielny*] ma być á yednołtáyny/ nye w yednym kącye álbo páńłtwye/ ále we włłsem krzełciyáńłtwye *KromRozm III* G3v.

»ani w jednym kącie, ani jednego wieku« (1): gđyż to wyelka podporá náuki/ iż nye nowa/ ále iż ci á ci ták dzyerzeli y dzyerzą/ nye yeden álbo kilka/ áni w yednym kącye/ áni yednego wyeku/ ále bez przełtanku od dawnych czálow/ we włłłłłłłł narodzyech *KromRozm I* F3v.

7. *Miejsce w. oku, gdzie znajduje się woreczek łzowy; sinus Mącz* (3) : Także y óczóm niemáło pomoga/ iełli choroby w nich będą zwiérzchowné/ które powiekam/ łkórze/ á kátóm należą *Oczko* 14v.

Wyrażenia : »kąt w oku« (1): Sinus maris Morski brzeg/ też dołki á kąti w oczu. *Mącz* 395d.

»kąt w oku« = zez (1): Hirquus, Kąt w oku. *Mącz* 156d. [Cf **KĄCIK 2.**].

8. [*Kawalek, tu: pola, lasu itp.*: Jest przy tej wsi folwark, który się dzieli na 3 pola, na gruncie, na dobrym i k temu po trosze kątów i nowin, w każde pole jednaki folwark. *LustrMaz* II 159; Odjął też tymże kmieciom kątów abo zbytków, role im pomierzywszy, które się ściągają c.v.u. in man. 4. *LustrMaz* II 164, I 153, II 5.

kąt czego: Kąt lasa. – Gdy KJM raczył dać p. Srzeniskiemu wieś Wołą Starogrodzką, p. Jezewski zegnał wójty z tamtej wsi, ktore zwano Zawadowie, i raczył im dać JM kąt lasa niemáły przy tej wsi Lipowku, chcąc je na imieniu swym zachować. Jest tego lasa 3 włóki chełmińskie *LustrMaz* I 73; *LustrLub* 62.]

9. [*Pogard. Sekta, herezja*:

*ką*t *czyj, czego:* (*marg*) Kąt. Donatow. (-) Kąt Donatowej Wiary (który naprzód/ v miáftá Kárhágińfkiego/ Kątem Máiorinowym zwano) ośkárzył Cecilianá/ w ten czas Kościoła Kártáginfkiego Biskupá/ przed Konftántynem Cefarzem *HerburtArt* 142 (*Linde*), 38.

W przeciwstawieniu; »katolika ... kąt«: Kátholiká/ y Kąth (partem Auguſtin zowie) fą dwie rzeczy przeciwne. *HerburtArt* C4.]

Synonimy: **1.** *grań, rog, węgiel;* **a.** *klin;* **2.a.** *rog, węgiel;* **3.a.** *cień;* **a.** *zasadzenie, zasadzka;* **b.** *cień;* **5.** *kończyna, węgiel;* **6.** *kraj, państwo;* **7.** *dolek.*

Cf **TRZYKĄT**

MM